

QL
461
.R873
ENT

lot. 6 furet 6
1899 - jun

QL
461
R873
ENT

Ent. Soc. Wash.

2-1-25

VI. kötet.

1899. juniushó.

6. füzet.

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

különös tekintettel a hasznos és kártékony rovarokra

DR. BEDŐ ALBERT

DR. ENTZ GÉZA

DR. CHYZER KORNÉL

DR. HORVÁTH GEZA

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTIK

ABAFI AIGNER LAJOS, JABLONOWSKI JÓZSEF
és CSIKI ERNŐ.

BUDAPEST

A ROVARTANI LAPOK SZERKESZTŐSEGE ES KIADÓHIVATALA

VII., RÖKK-SZILÁRD-UTCA 32.

Megjelenik minden hónap első napján, július és augusztus havak kivételével
Előfizetési ára egész évre 4 ft.

Tartalom.

Adatok Erdély rovarfaunájához. <i>Dr. Czekelius Danieltől.</i>	111
A <i>Coccinella</i> némely sajátságáról. <i>Mallász Józseftől.</i>	113
A szőlőmoly és szőlőiloncza irtása II. <i>Jablonowski Józseftől.</i>	117
Adatok Szeged faunájához II. Hymenoptera. <i>Vellay Imrétől.</i>	121
A <i>Saturnia</i> pyri új fajváltozata. <i>Bordan Istvántól.</i> Ábrával.	125
<i>Különfélék :</i>	
A rózsa rovarellenségei s barátai. <i>D.</i>	127
Ritka vendég Algirből. <i>Dr. B. K.</i>	128
Szőlőt károsító hernyók. <i>A.</i>	129
Terren András. <i>Bossányi Józseftől.</i>	129
Lepke-eltérések. <i>A. L.</i>	130
Ritka életszivósság. <i>Dr. B. K.</i>	131
Zenekedvelő pókok. <i>K.</i>	131
Vitéz lepke. <i>A. L.</i>	132
Levélszekrény	132

Kérelem. Azon kérelemmel fordulok a t. olvasókhöz, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum részére kirándulásaik alkalmával futóbogarakat (*Carabus*) gyűjteni szíveskedjenek. Köszönettel vennők, ha minél nagyobb mennyiségű anyagot kapnánk az ország különböző részeiből. A gyűjtött bogarakat csak egyszerűen borszeszben kérjük a M. Nemzeti Múzeum állattári osztályának címére elküldeni. Fontos a gyűjtés helyének (város, község, hegység, völgy stb.) ismerete, — ezt kérjük írónnal egy kis papírosdarabkára a gyűjtő nevével együtt feljegyezni és az üvegcébe tenni. Csiki Ernő, Budapest (M. Nemzeti Múzeum).

A budapesti entomologusok *minden pénteken este* a Muhr-féle vendéglőben (Kerepesi-út 44.) találkoznak.

Az 1897. és 1898-iki teljes évfolyammal még szolgálhatunk. Az előbbi kötetekből csak egyes példány áll rendelkezésre; ezek következő áron kaphatók: I. kötet 5 frt., II. kötet 3 frt., III. kötet 5 frt.

Az előfizetési összegek kiadóhivatalunkhoz (VIII. ker., Röck-Szilárd-utca 32.) czímzendők.

Adatok Erdély rovarfaunájához.

Egy csapat méhféle között, melyek a nagyszebeni „Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaften“ muzeumának tulajdonát képezik és melyeket *Friese Henrik* Innsbruckban volt szíves meghatározni, akad néhány oly faj, mely nagy érdekléssel bír, mivel részint déli alakok, részint pedig még Magyarországból nem voltak ismeretesek. Ezeket a méheket nagyobbára magam gyűjtöttem 1895. és 1896-ban Vizaknán (Alsó-Fehér megye) a honnan már számos nevezetes rovar került. Az érdekes fajok a következők:

Tetralonia armeniaca Mor. (Vizakna, 1895. VII. 8.); *Podalirius magnilabris* Mor. (Vizakna, 1895. VII. 4.); *Campopoenus Friesei* Mocs. (Vizakna, 1896. VII. 7.); *Melitta dimidiata* Mor. (Szent-Erzsébet, 1896. VII. 16.); *Phiarus abdominalis* Eversm. (Vizakna, 1896. VII. 17.); *Coelioxys brevis* Ev. (Vizakna, 1896. VII. 11. és 25.); *Biastes punctatus* Lep. (Vizakna, 1896. VII. 30.); *Biastes brevicornis* Pz. (Szent-Erzsébet, 1895. július); *Halictus fasciellus* Schenk. var. (Nagyapold, 1895. X. 15.) és *Ammobates oraniensis* Lep. (Vizakna, 1896. VII. 25.), mely a magyar faunára új.

Mult évben *Dr. Petri Károly*-tól néhány lepkét kaptam, melyeket a Pareng hegységben u. a. év július havában egyik coleopterológiai kirándulása alkalmával mellékesen gyűjtött. *Vanessa urticae* gyönyörű színezetű példányai, *Erebia lappona*, *E. adyte* és *Hepialus carna* mellett nem kevesebb mint öt Erdély faunájára, és ezek között egy Magyarország faunájára is új állat volt. A gyűjtött lepkék a következők: *Vanessa urticae* L.; *Erebia lappona* Esp., *E. var. adyte* Hb.; *Hepialus carna* Esp.; *Gnophos obscuraria* Hb.; *Psodos trepidaria* Hb., *Ps. coracina* Esp.; *Cidaria minorata* Tr., *Scoparia murana* Curt. (új), *Scop. valesialis* Dup.; *Crambus orientellus* H. S., *Cr. hortuellus* Hb.; *Penthina Schulziana* F.

1898-dik évi lepke gyűjtéseim nagy elfoglaltságom miatt nem voltak valami nagy eredményűek, mégis a gyűjtött lepkék között van néhány Magyarországra, és különösen a Mikrolepidopterák

között egész csapat Erdély faunájára új állat. Alábbiakban sorolom fel ezeket termőhelyük és a gyűjtés idejével együtt.

Az egész osztrák-magyar monarchia faunájára új faj a *Cerostoma hazariella* Mu., melyet 1898. július 11-dikén fogtam Vizaknán.

Magyarország faunájára újak:

Epichnopteryx plumella Hb. a „Branisch“ erdőből (14 km.-nyire északra Nagyszebentől) május 19.; *Cidaria immanata* Hw. Santa (Cibin hegység) augusztus 10; *Botys sanguinalis* var. *auroralis* Z. Kiscsür (május 16), Vizakna (július 1.), Lotrora völgye (július 21.); *Grapholitha a mulana* Schl. Vizakna (június 29), *tetragrammana* Stgr. Nagyszeben (július 1.); *decolorana* Frr. Nagyszeben (augusztus 16.); *Phoxopteryx biarcuana* Siph. „Branisch“ erdő (május 19.); *Doryphora lucidella* Steph. Nagyszeben (július 27).

Erdély faunájára a felsoroltakon kívül még újak:

Nola centonalis Hb. Nagyszeben (VII. 22.); *Simplicia rectalis* Ev. Nagyszeben (VII. 27.); *Acidalia dilutaria* Hb. Vizakna (VII. 1.), *holosericata* Hb. Lotrora völgye (VII. 21.), *punctata* Tr. Lotrora völgye (VII. 21.); *Tephronia sepiaria* Hufn. Nagyszeben (VII. 27.); *Scoparia truncicolella* Stt. Nagyszeben (VI. 25.); *Botys falcatalis* Gn. Lotrora völgye (VII. 21.); *Eromene bella* Hb. Nagyszeben (VIII. 14.); *Nephopteryx similella* Zk. Nagyszeben (VIII. 12.); *Pempelia cingulella* Z. Nagyszeben (VIII. 16.), *hostilis* S'ph. Nagyszeben (VI. 29. és VII. 27.); *Homoeosoma nebulella* Hb. Nagyszeben (VIII. 16.); *Achroea grisella* F. Nagyszeben (V. 24.); *Conwayana* F. Nagyszeben (VIII. 1), *Gerningana* Schiff. Nagyszeben (VI. 17.); *Cochylis Musseliana* Tr. Nagyszeben (VII. 27.); *Manniana* F. R. „Branisch“ erdő (V. 19.), *palidana* Z. „Branisch“ erdő (tölgyes, május 19.); *posterana* Z. Nagyszeben (VII. 17.), *dubitana* Hb. „Branisch“ erdő (V. 19.); *Penthina Sauciana* Hb. „Branisch“ erdő (V. 19.), *oblongana* Hw. „Branisch“ erdő (V. 19.), Nagyszeben (VIII. 17.), *arbutella* L. Nagyszeben (VIII. 17.), *capreolana* H.-S. Nagyszeben (VII. 27.) *antiquana* Hb. Nagyszeben (VII. 27.); *Grapholitha suffusana* Z. Kis-Csűr (VI. 15.), *Penkleriana* F. R. Nagyszeben (VII. 13.), Lotrora völgye (VII. 21.); *Steganoptycha oppressana* Tr. Nagyszeben (VI. 2.), *rufimitrana* H.-S. Nagyszeben (VIII. 12.), *binotana* Wk. Nagyszeben (VIII. 17.), *minutana* Hb. Nagyszeben (VIII. 1.); *Phoxopteryx comptana* Froel. Nagyszeben (IV. 27); *Blabophanes feruginella* Hb. Vizakna (VII. 11.); *Tinea fuscipunctella* Hw. Nagyszeben (VII. 14.), *peltionella* Linn.

Nagyszében (VII. 14.); *Incurvaria Oehlmanniella* Fr. Nagyszében (VI. 2.); *Nemophora metaxella* Hb. Nagyszében (VI. 2.); *Nemotois Dumeriliellus* Dup. Nagyszében (VIII. 2.); *Argyrocthia mendica* Hw. Nagyszében (V. 29.); *Depressaria purpurea* Hw. Nagyszében (IV. 27.); *Bryotropha terrella* Hb. Nagyszében (VI. 2. és 25.); *Telcia vitgella* Hb. Nagyszében (VI. 11.), *fugitivella* Z. Nagyszében (VIII. 1.); *Recurvaria leucateella* Cl. Nagyszében (VI. 29.); *Rhinusia formosella* Hb. Lotrora völgye (VII. 21.); *Cleodora striatella* Hb. Kis-Csúr (VI. 15.); *Megacraspedus dolosellus* Z. Nagyszében (VI. 25.); *Topentis barbella* F. Kis-Csúr (V. 29.); *Holoscolia forficella* Hb. Lotrora völgye (VII. 21.); *Oecophora unitella* Hb. Nagyszében (VII. 22.); *minutella* L. a „Branisch“ erdőből (V. 19.); *Hyatima inunctella* Z. Lotrora völgye (VII. 21.); *Glyphipteryx Forsterella* F. „Branisch“ erdő (V. 19.); *Ornix anglicella* Stt. Nagyszében (VII. 17.); *Coleophora alcyonipenella* Koll. Nagyszében VII. 27.), *niveicostella* Z. Nagyszében (VII. 27.), *Therionella* Tgstr. Nagyszében (VII. 17.), *caespitella* Z. „Branisch“ erdő (V. 19.); *Endrosis lactella* Schiff. Nagyszében (VI. 20.); *Elachista rufocinerea* Hw. „Branisch“ erdő (V. 19.); *Bucculatrix crataegi* Z. Nagyszében (VIII. 8.); *Alucita Hübneri* Walgr. „Branisch“ erdő (V. 19.)

Azonkívül megjegyzendő, hogy fentiek közül, négy fajról a Lepidoptera-Katalogusban (Fauna Regni Hungariae. Lepidoptera csak az van említve, hogy hazánkban előfordulnak, ezek: *Scoparia valesialis* Dup., *Pempelia cingilella* Z., *Penthina capreolana* H.-S. és *Oecophora unitella* Hb.

Augusztus közepe táján Nagyszébenben villanyos ívlámpákon sok Macro- és Microlepidoptera között nagyobb mennyiségben gyűjtöttem *Plusia ni* Hb.-t és az *Erastria obliterata* Rbr. egy kopott példányát.

Dr. Czekeius Dániel.

A *Coccinella* némely sajátságáról.¹⁾

Ki ne ismerné a „Katóka“ vagy „Katicza-bogár“-nak nevezett vörös szárnyfedőn hét fekete ponttal ékeskedő kis állatkát?

Bal kezünket óvatosan alája tartva megérintjük és csápjait,

¹⁾ V. ö. Entz Béla »A rovarok reflex-vérzése.« Teint. Közl. XXXI. k. 25–28. S.

lábait szorosan az alsó testhez szorítva, a potroh-gyűrűket összehúzza, holt merevségben (spasmus) fekszik tenyerünkön a szegény kis katóka. De íme mozdul, talpra áll s igyekszik hatáskörünkből mentül hamarabb kijutni. Ez és az a jelenség, hogy az állat helyét most egy csöpp sárgás folyadék jelzi, gondolkodóba ejt: hagyjuk tova szállni s foglalkozzunk kissé a látottakkal.

Hogy a tenyerünkön levő csöpp az állat merevségével összefügg, azt azonnal sejtjük.

De mi ez a csöpp és hogyan keletkezett?

Sárga vagy vöröses színű olajszerű, kellemetlen szagú, kissé fanyar ízű anyag ez, melyre *Leydig* 1859-ben azt mondta, hogy a katóka vére.

Ezen drága anyagnak esetről-esetre bekövetkező nagy veszteségét tekintve, *Leydig* állítását alig hinnők el, ha oly természetbúvár, minő a francia *Cuénot*, *Leydig* véleményének helyességét, *Magretti*, *Beauregard* és *de Bono* ellenében a francia akadémiában felolvasott értekezésében be nem bizonyítja.

Oly vércsöpp ez, mely ugyanazon mikroszkopailag kimutatható alkatrészeket és alakjukat amoeba módjára változtató vérszjeket tartalmazza, mint az állat bármely testrészében feltalálható vércsöpp.

Ezen vércsöppeknek a testből történt mikénti kiválasztására vonatkozólag a nézetek igen eltérők voltak s részben most is azok. *Cuénot*¹⁾ szerint gyenge ellentállású pontokon a chitines bőrképlet, a vérnek nagyobb feszítő erejénél fogva elszakad s az így támadt nyíláson a vér kiömlik.

Később a támadt nyílás véralvadék által újra záródik. *Lutz G. K.*²⁾ *Cuénot* ellenében azt vitatja, hogy a vér a lábaknál nem bőrszakadás által, hanem egy hasadékon keresztül tolu el, mely hasadék a tibia extensorainak két ízületli tokjának külső hártájában van.

*Verhoeff*³⁾ vizsgálatai alapján tudjuk, hogy a sebek a hátbőrön vér által rövid idő alatt záródnak s azután teljesen szöveti szerkezet nélküli sebchitin képződik, melynek eredetével azonban nem juthatott tisztába; tehát ez is *Cuénot* állítását erősíti meg. Majd újlag

1) Le rejet de sang comme moyen de défense chez quelques coleoptères. Compt. Rend Tome 118. p. 878—877.

2) Das Blüten der Coccinelliden. Zool. Anzeiger. XVIII. Jahrg. p. 244—255.

3) Über Wundheilung bei Carabus. Zool. Anzeiger XIX. Jahrg. V. 72—74.

*Cuénot*¹⁾ szólal föl. A vér kifelé nem praeformált nyílásokon, hanem a legvékonyabb bőrrészekben támadt nyílásokon hatol át, melyek később, mint mondja: „simple accolement“ megint záródnak.

Magam észleleteimet egyelőre csak a Coccinellák végtagi vérzésére terjesztettem ki s végeredményükben azokat *Lutz G. K.*-éhez legközelebb állóknak kell mondanom, bár állításának a vérkibocsájtó hasadéokra vonatkozó részét elfogadhatónak nem találom.

Mielőtt azonban tovább mennék, újólag meg kívánom jegyezni, hogy észleleteim csak a végtagi vérzésre vonatkoznak.

A bogarak (Coleoptera) véredényrendszere egy, az egész test hosszában átvonuló hátedényből áll, melynek a potrohban levő része tekinthető ezen egyszerű véredény-rendszer központjának — szívnek.

A vérmozgás a szívkamarák, melyeknek száma a potroh gyűrűivel egyenlő, összehúzása és kitágítása által eszközöltetik.

A merevség beálltával, a mint említve volt, a csápok és a végtagok az alsó testhez tapadnak, a potroh-gyűrűk pedig görcsösen összehúzódnak s így a vérbeömlés és a merevség megszűnésével (leginkább közvetlenül az első mozgás előtt vettem észre a vérkiömlést) annak kiömlésekor a hátedény folytatásának tekinthető függéren keresztül a testnek minden részébe, de főleg a végtagokba elfutó vér a rendesnél sokkal több lévén, annak feszítő ereje is nagyobb.

Ezen feszítő erő, fokozva a végtagok összeszorítása által, a tomporok (trochanter), czombok (femora) és a lábszár (tibiae) csukló ízületét (ginglymus) kissé meglazítva, a betolduló vér egy részének szabad kifolyást enged.

Egy-két vércsöpp veszteség után a feszítő erő s így a további vérkiömlés is megszűnik.

Látjuk tehát, hogy a merevség a vérzés okának tekinthető, de tudva, hogy a természetben mindenütt a legnagyobb összhang és czélszerűség uralkodik, jogosan kérjük: De hát minnek a merevség, mire a vérzés?

Egy ürge zöld gyík nyílsebesen közeleg; a katóka észre veszi — leesik.

Az élő zsákmányra vadászó gyík a katókat holt merevségben látván — más zsákmány után néz.

Ha most a veszélyben élettelen alakot felvevő *Byrrhus*, *Ano-*

¹⁾ Sur la saignée reflexe et les moyens des détente de quelques Insectes. Archiv. Zool. Expér. Tome 4. p. 655—680.

bium, Gymnetron, Ceutorrhynchus, Cryptocephalus, a magukat összegöngyölítő Agathidium, Cybocephalus, a tagjaikat szétterpesztő Geotrupes, a lepattanó vagy lehulló Curculionidák, és Phytoecia nem fajait kissé megligyeljük, meggyőződünk, hogy a merevség, összegöngyölítés stb. eszköz arra, hogy ezen állatok a létért való küzdelemben saját énjüket érvényre juttathassák. A gyöngének az elnyomóval vívott harca ez, nem pedig mint állítják, görcsös állapot (tetanus).

A katóka merevsége nem görcsös állapot, hanem holt tettetés — csel.

E szónál „csel“ álljunk kissé meg, hogy kimondhassuk — *öntudatos működés*. Dobjunk egy fogva tartott és kiéhezett gyíkhöz a katókat. Minden csel nem használ, a gyík mohón utána kap s a szegény katóka veszve van; de nem — a gyík rögtön elejti zsákmányát és száját a földhöz dörzsölve menekül.

A katóka vérével mentette meg életét. Nézzünk kissé körül s csakhamar meggyőződünk, hogy a Carabus az alfelén kifeeskedezett maró savat (hatását mult nyáron arczomon és jobb kezemen öt hétig viseltem barna folt alakjában); a Tenebrio, Necrophorus, Silpha stb. nem fajai a szájukból kiválasztott bűzös s undorító barna nedvüket, a Meloe nem fajai izülésciken keresztül bocsjított vérnek csipős ízű cantharidin tartalmút, a katókéval rokon Timarcha, Galeruca, Halyzia, Adalia stb. nem fajai izületeiből bocsjított vér, sárga fanyar mérgező hatását (de Bono a Timarcha pimelioides vérének beoltásával megölt legyeket, békát, sőt tengeri malacot is) nem a természet véletlen játékának köszönhetik. Hogy az állat azután megismervén vérének természetadta védőtulajdonságát, csakhamar igyekszik azt saját javára fordítani, az természetes; de ha azon módozatokat vesszük tekintetbe, mikor és hogyan veszi igénybe a természet által nyújtott előnyöket, akkor határozottan tagadnunk kell azoknak állítását, kik e vérzést reflex, öntudatnélkülinek mondják.

Tessék kissé a természetbe behatolni s akkor a katóka vérzését a létért való küzdelemben öntudatnsan használt védőeszköznek kell tekintenünk — fegyver ez az erősebb, a hatalmasabb elleni harczban.

A katóka holt állapota — holt tettetés: csel — öntudatos működés. A katóka vére védőeszköz. Vérzése öntudatos működés.

Mallász József.

A szőlőmoly és szőlőiloncza irtása.

II.

Minthogy a szőlőmoly és a szőlőiloncza az ország legtöbb részén ez idő szerint még csak szórványosan fordulnak elő, legfőbb súly e két rovar hernyójának irtására fordítandó, egyrészt azért, mert az ilyen korban könnyen föltalálható s ugyancsak könnyen irtható is, s másrészt azért, mert ez az eljárás aránylag véve a legolesőbb munkával, de egyúttal a legjobb sikerrel jár.

Addig, míg a moly hernyója (május elejétől június közepe tájáig) a fürtön élőködik s ott a megrágott szőlővirágzat részeiből készített gubóiban él, nem kell egyebet tenni, mint kötözés alkalmával a tőke virágzat-fürtjeit egymásután végig megnézni s a kis hernyó fészket leszedni. Minthogy pedig egyik-másik hernyófészek üres, azért nem kell a hernyót magát keresni, a mi hiábavaló időtöltéssel jár, hanem le kell szedni valamennyi gyanus fészket. Hogy a szedő munkások (legjobbak arra munkásnők) szedés közben a fürtöket ne igen rongálják, czélszerű, ha azok hernyó-csipetőkkel vannak fölszerelve. Ez a hernyó-csipető pedig házilag készíthető, a mennyiben ahhoz csak 35—40 cm. hosszú és 3 mm. vastag átmérőjű nyers (nem izzított) drótdarab szükséges, a melyet közepe táján egyszer vagy kétszer karika alakjára kell hajlítani, de úgy, hogy a drót két vége, mint a nagy U betű két szára egymással párhuzamosan álljon. Az így készített csipető két szárát azután kalapácsal laposra kell kalapálni s a szétkalapált hegyét reszelővel egyenesre igazítani. Hogy pedig a csipető összeérő két lapos hegyével a hernyófészket jobban és biztosabban megfogni lehessen, jó, hogy ha ez a két hegye belülről érdes, mely érdességet neki szintén a reszelő élével lehet adni.

E csipetővel azután az egyes hernyófészkek a fürtnek nagy sérelme nélkül szedhető ki, és a hernyó vagy megsemmisíthető kézzel, vagy — a ki munkásait ellenőrizni akarja — szedetheti azt fészkestől egy kis — vagy egy harmadnyira vízzel telt — edénybe (legjobban: övre kötött befőztes üvegbe). A munka eleinte, míg a munkások belejönnek a kellő gyakorlatba, lassú, de azután szaporán halad. Hol nagy a fertőzés, ott tanácsos, hogy 8—10 munkás után egy megbízható felvigyázó munkás menjen, a ki a

munkát ellenőrzi s a hanyag munkást az elhagyogatott hernyók felszedésére utasítja.

Ugyanúgy történjék a szőlőiloncza (*Tortrix pilleriana*) nagyobb hernyójának szedése azzal, hogy miután ez a zöld hernyó igen fürge és a levél érintése után fészkből legtöbbször hirtelen kiugrik, a munkás legyen figyelmes a hernyó ezen ugró tulajdonságára is. Minthogy ez a hernyó az egy kissé összesodrott levelekben él, legjobb az ilyen levélrészt egyszerűen letépni és a hernyót összenyomni. E hernyó keresésénél figyelmeztetőül szolgáljon az, hogy a mely szőlőtöke levélzete igen meg van rágva (olyan, mintha jég érte volna), ott június hó végéig bizonyára meg van a szőlőiloncza hernyója is.

A szőlőmoly második nemzedéke a fűrtöt bántja és pedig körülbelül július elejétől augusztus közepe tájáig, esetleg még szeptember elejéig: egyes példányok akadnak ilyenkor is. Itt is csak a kézzel való szedetés tanácsos és pedig úgy, hogy a hernyócsiptetőt itt egy kis, de hosszú ágú olló helyettesíti; ezzel le kell vágni a fertőzött (rothadó) fűtrészt, hogy így azzal eltávolítsuk a hernyót s megakadályozzuk a fűrt további rothadását. A levágott fűtrészeket pedig egy mélyebb edénybe kell összegyűjteni s azután vagy forró vízben megsemmisíteni vagy trágyalébe fojtani.

Minthogy pedig egyik-másik helyen a hernyók egy része mégis kikerülheti a szedő munkások kezét, s azok telelés végett már augusztus vége felé, vagy az időjáráshoz képest később is a tőke alsó kérges részére, vagy a karókra húzódnak, szükséges, hogy a hernyó itt is irtassék. Ez történhetik ősszel és folytatásképpen tavasszal; ősszel a betakarásig, tavasszal a bontás és esetleg metszés után márczius végéig. Az irtás itt következőkép történjék. A munkás a tőke alsó részéről a kérget előbb kézzel lehántja és összeszedi; a tőkét azután kisebb drótkefével ledörzsöli, hogy így az ott meghúzódott hernyókat (s október közepe után) esetleg már bábokat megsemmisítse. Minthogy azonban a hernyó a régiebb csapokba is helehúzódhatik és ezek a csapok nem egykönnyen távolíthatók el: ezeket a csapokat úgy kell megtisztítani, hogy azok belébe egy hegyes dróttal (árral) a munkás egyszer-kétszer beleszúr, s a rovar is megsemmisíti.

Ha pedig a karók igen repedésesek, vagy rajtuk marad az illető fa kérge is, úgy megtisztítandók azok is: s jövőre nézve legcélszerűbb csak sima karót alkalmazni s a régi kérges karókat fokozatosan ilyenekkel felcserélni, mert nem ok nélkül való kifogás az, hogy a régi homoki, u. n. „gyalog-szőlők“-ben, hol

karó nem volt, nem volt szőlőmoly sem. Itt a hernyó telelőre mindig a tőke nyakára és régi csapok közé húzódott, de ezeket télire betakarták s akkor annyi pusztult a hernyóból, hogy alig maradt belőle valami, azaz kártékonytá nem igen vált. Most azonban, hogy minden valamire való szőlőben van karó is, a molyhernyók azokban is telelnek át, ezekből fertőzik újból és egyre tömegesebben a fejlődő szőlőt. S ez oknál fogva tehát nagy figyelem fordítandó a karók tisztántartására még akkor is, ha azok simák. Vaskaró vagy drótmívelés ilyen szempontból véve minden esetre a fakarónál jobb volna.

Ennyiből áll az összes irtóeljárás, a mely ez idő szerint gondosan és általánosan alkalmazva lehetővé teszi, hogy úgy a szőlőmoly, mint a szőlőiloncza kártétele meggátoltassék.

A fertőzött virágzatnak és fürtöknek különféle anyagokkal való permetezése, a rajzó molyok ellen való tüzelés és lámpások alkalmazása eddigelé még nem adott ugyan teljesen kielégítő eredményt, de kiegészítőül és a kézzel való szedésnek mintegy kiegészítéséül alkalmazásba vehetők azok is.

A mi a permetezést illeti, az ehhez szükséges folyadék 3 kg. puha fekete szappanból, $1\frac{1}{2}$ kgr. valódi pyrethrum (dalmát, perzsa vagy montenegroi rovar-) porból és 10 lit. vízből olyan formán készül, hogy e vízben előbb a szappant feloldjuk s aztán hozzá keverjük a pyrethrumport. Az így nyert folyadékot aztán még 90 liter tisztá vízzel kell felhígítani. Permetezéskor, a mely bármely permetező készülékkel hajtható végre, csak a fertőzött fürtöt kell permetezni, a tőke többi részeit nem kell bántani. Jó, ha ilyenkor nem a permetező diót használjuk, hanem ha a folyadékot egyenes vékony sugár alakjában a fürt fertőzött részére löveljük.

Nagy (Peronospora) permetező helyett használhatunk kis kézi permetezőt is. Újabban a fenti permetező anyaghoz nem pyrethrum- (rovar-) port, hanem körülbelül ugyanannyi mennyiségű (pontosan $1\frac{1}{2}$ liter) tiszta terpentinszeszt használnak. Az eredmény azzal is kielégítő.

A molyfogó lámpák molyrajzáskor és pedig április végén, május elején, és másodszor június utolsó hetében és július első felében alkalmazhatók. A molyfogó lámpák egyszerű lámpásokból állanak, a melyek kívülről áttetsző, enyves felületű papirossal vannak bevonva: este a világosságnak neki röpdülő molyok neki mennek az enyves papirosnak s odaragadnak. De olcsóbb és egyformán jó a következő méceses is. Egy karó hegyéhez körülbelül féltőke magasságban, rászegezünk kis asztalka formájára egy körül-

belül 2 decziméter hosszú és széles deszkácskát. Erre helyezünk egy 4—5 krajczáros agyag tányért, a melybe vizet öntünk. E tányérba azután állítjuk a mécesest. Ez szintén egy 3—4 krajczáros kis pohárból áll, melyet félig vízzel, félig égetni való olajjal megtöltünk és az utóbbiba teszszük az úszó kanóczot. Egy-egy kat. holdra kell ilyen mécesből 6—8 darab. Minél több, annál jobb. Ezeket este, midőn már homályosodni kezd, meg kell gyújtani: a nekik röpülő molyok vagy a mécesbe vagy a méces alján a tányér vizébe fulladnak. Minél olajosabb, piszkosabb a víz, annál jobb, s azért nem kell azt naponta fölfrissíteni, hanem csak egyszerűen a belefult molyoktól és egyéb rovaroktól megtisztítani. Éjfél táján már eloltható a méces. Munka megtakarítás végett czélszerű tehát, hogy a mécesekbe csak annyi olajat örtsünk, a mennyi épen éjfélig elég, hogy azután a méces magától aludjék el. E molylámpással vagy mécessel igen holdvilágos, zivataroszeles, esős időben molyt nem igen lehet irtani, mert az akkor nem igen (csak elvétve) rajzik.

A szőlőmoly és szőlőiloncza irtására használják a rovarok rajzásakor a molylegyezőket is. Ehhez fiatal 16—20 éves, élénk és ügyes mozgású munkás kell. A molylegyező vékony, széles felületű fa- vagy vastag papiros lemezből (u. n. kéreg-papirosból) készül, melyet kézzel jól megfogható nyélhez erősítünk. E molylegyező egyik fele be van kenve ragadós anyaggal (glycerin, vagy lenmagolaj és megolvasztott kolofonium egyforma arányú keverékével). Az eljárás az, hogy a munkás egyik kezével megveregeti a tökrét, másikban tartva a legyezővel utána suhint a felzavart molynak, a mely a ragadós felülethez oda tapad. Ezen molylegyezőnek az a jó tulajdonsága van, hogy használható egész nap.

Újabban, állítólag igen jó sikerrel használják a szőlőmoly ellen a naftalinos olajat is. Ez akként készül, hogy tíz rész tiszta olajba egy rész naftalint keverünk be és ebből az így nyert anyagból a varrógépek vagy egyéb hasonló szerszámok kenéséhez használt kis olajozó kanna segítségével a szőlőmoly ismert fészkére egyet-kettőt cseppentünk. Az olaj beleszivódik a fészekbe, rájön a hernyóra és megfojtja azt. Ennek az eljárásnak jó sikere lehet, ha eltaláljuk, hogy mennyi olajat cseppentsünk egy-egy szőlőmoly fészekre („gubancz“-ra), hogy az tényleg a hernyót megfojtja. Egy-két próba itt csakhamar megmutatja a kellő mértéket. Jó lehet ez az eljárás már annál fogva is, hogy a munkás nem kénytelen a fűrtöt kézbe venni s így nem tesz kárt benne. De nagyon olajozni szintén nem szabad. Ez az eljárás természetesen csak az első nemzedék ellen jó.

Összegezve a mondottakat, látjuk, hogy úgy a szőlőmoly mint a szőlőiloncza ellen sokféleleképen lehet küzdeni. Bizonyos, hogy minden eljárás ad jó sikert, de mindegyiknek az a főfel-tétele, hogy azt alaposan és kitartással hajtsák végre. Felületes munka vagy a fertőzött szőlőterület csak egyik részének a keze-lease semmiféle eredményt sem ad. Legjobb eredménye és általá-lánosán jó hatása azonban csak akkor lesz meg a védekező eljá-rásnak, ha azt az érdekelt birtokosok mindnyájan és egyöntetűen hajtják végre. Az esetleg szükséges egyéb felvilágosítást ingyen és készségesen megadja a M. kir. áll. Rovartani állomás (Buda-pesten, V. kerület Nádor-utca 28. sz.)

Jablouowski József.

Adatok Szeged faunájához.

II. Hymenoptera.

I. Sectio Terebrantia.

Tribus Serifera.

Familia Tenthredinidae.

I. Subfam. Lydinae.

Lyda nemoralis V. 17.

Cephini: *Cephus haemorrhoidalis* Gmel. V. 3; *pygmaeus* L. V. 24, 27.

II. Subfam. Siricinae.

Xyphidria dromedaria F. VI. 17.

Siricini: *Sirex gigas* L.

III. Subfam. Tenthredininae.

Cimbicini: *Cimbex lutea* L. VII. 7; *femorata* L. VI. 10.
Abia sericea L. IV. 20—V. 5.

Argini: *Arge coeruleipennis* Retz VII. 27—VIII. 20; *rosae* Degeer V. 4.

Tenthredinini: *Cladius difformis* Panz. IV. 7, VIII. 18. *Pte-ronus miliaris* Panz. VII. 8, *hortensis* Htg. VII. 5, VIII. 9, *myo-soditis* F. VII. 8. *Pachynematus pallicarpus* Htg. VII. 8. *Temos-tethus ehippium* Panz. IV. 21, V. 4. *Blennocampa pusilla* Klg. IV. 21—VIII. 20. *Monophadnus albipes* Gmel. VII. 24, VIII. 9. *Athalia glabricollis* Thoms. IV. 21—VII. 30, *spinarum* F.V. 6—VIII. 18.

Emphytus cinctus L. VIII. 18, 19; *didymus* Klg. VI. 9, 19. *Taxonus agrorum* Fall. IV. 20. *Dolerus anticus* Klg. IV. 20—VI. 29; *gonager* F. IV. 5—16; *niger* L. V. 6; *haematodes* Schrk. V. 4. *Sciopteryx costalis* Klg. V. 11. *Rhogogastera viridis* L. V. 31, VIII. 9. *Macrophya portica* Brull. V. 31, VI. 23; *rufipes* L. V. 19; *punctum-album* L. V. 16—19. *Allantus annulatus* Klg. V. 31; *costatus* Klg. V. 11; *Rossii* Panz. V. 11; *flavipes* Four. V. 10, 13.

II. Subsectio Entophaga.

Tribus *Spiculifera*.

I. Familia *Cynipidae*.

Cynips Kollarii Htg. VIII. 20.

II. Familia *Evanidae*.

Gasteraption Thomsoni Schlett. VII. 24, VIII. 9; *affectator* F. VII. 24.

III. Familia *Ichneumonidae*.

Ichneumon bucculentus Wesm. VII. 16—VIII. 30; *chionomus* Wesm. VII. 2—26, *sexalbus* Wesm. VI. 28—VIII. 15; *4-albus* Grav. IV. 7; *sarcitorius* Grav. V. 20—VII. 24; *Amblyteles camelinus* Wesm. VII. 16, 24; *Gravenhorsti* Wesm. III. 25—31; *vadatorius* Ill. VI. 19. *Trogus lutorius* Grav. VI. 13.

IV. Subfam. *Ophioninae*.

Ophion testaceus V. 2—IX. 22. *Campoplex mixtus* Schrk. IV. 7. *Banchus falcator* F. VII. 24, 29; *pictus* F. VII. 24.

V. Subfam. *Pimplinae*.

Pimpla instrigator Panz. V. 8—VII. 24; *examinator* F. IV. 24—VIII. 9; *turionellae* L. V. 29—IX. 5; *melanocephala* Grav. IV. 29.

IV. Familia *Chalcididae*.

Leucaspis assimilis Wesm. VI. 30.—VII. 28. *Chalcis flavipes* Panz. VII. 9.

V. Familia *Proctotrypidae*.

Gonatopus formicarius Ljung VII. 19—VIII. 29.

Tribus *Tubulifera*.

Familia *Chrysididae*.

Ellampus viridiventris Ab. VII. 15; *pusillus* F. V. 27—VIII. 9; *coerulescens* Lep. VIII. 9; *spina* Lep. VII. 15. *Holopyga fer-*

vida F. VI. 24; chrysonota Först. VII. 11; similis Mocs. VIII. 20; amoenula Dahlb. V. 31—VII. 15. Hedychrom lucidulum F. V. 31, VII. 15; roseum Rossi VI. 29—VIII. 12. Chrysis indigotea Duf. VIII. 9; equestris Dahlb. VII. 4; inaequalis Dahlb. VI. 13; Dalla Torreana Mocs. VII. 20, 27; ignita L. VII. 6—VIII. 20.

II. Sectio *Aculeata*.

1. Subsectio *Insectivora*.

1. Familia *Sphegidae*.

1. Subfam. *Heterogyiinae*.

Mutilla brutia Pet. VII. 11; distincta Lep. IV. 28—VII. 11; rufipes F. VI. 9, 30. Pristocera depressa F. IV. 5—V. 7. X. 13. Scolia hirta Schrk. VI. 14—VIII. 20; insubrica Rossi VII. 14, 27; 4-punctata F. VIII. 2, 30; Elis sexmaculata F. VIII. 1; quinquecincta F. VII. 20—28. Tiphia morio F. VI. 5, 12; femorata F. VI. 18, 27; minuta Lind. VI. 24; semipolita Tourn. VII. 20, VIII. 12. Myzine cylindrica F. VI. 29, VII. 15. Sapyga quinquepunctata F. VI. 9—VII. 8.

Pompilinae: Ceropales histrio Ill. VII. 8—VIII. 9; variegata F. VII. 24—VIII. 23. Pogonius hyalmatus Dahlb. VII. 12; hircanus F. VII. 10, 19. Agenia carbonaria Dahlb. VI. 28—VII. 24. Pompilus viaticus Latr. IV. 25—VII. 24; 4-punctatus F. VIII. 8. Priocnemis saepicola Sm. V. 19—VI. 7; variegatus F. VI. 19—VII. 24; versicolor Sc. VII. 24; parvulus Dahlb. V. 23.

Larrinae: Tachysphex pectinipes L. VII. 19—VIII. 12. Palarus flavipes F. VI. 19—VIII. 12. Larra anathema Rossi VII. 12—VIII. 12.

Spheginae: Mimesa unicolor Lind. VIII. 18. Ammophila sabulosa L. VII. 19—VIII. 20; Mocsáryi Friv. VIII. 2. Psammophila viatica L. VI. 24—VII. 27. Pelopoeus destillatorius Ill. V. 31—VII. 19. Spheg maximiliosus L. VII. 9—VIII. 15; subfuscatus Dahlb. VII. 30.

Bembecinae: Bembex rostrata Latr. VII. 15; olivacea F. VII. 15, 28; tarsata Latr. VII. 28; Megerlei Dahlb. VII. 28.

Nyssouinae: Stizus tridentatus F. VI. 7, 25. Hoplisus nigri-facies Mocs. VI. 25; laticinctus Lep. VI. 10; 5-fasciatus Panz. V. 31, VII. 30; 5-cinctus F. VII. 8, 11.

Philanthinae: Philanthus triangulum F. VI. 29—X. 10; venustus Rossi. VI. 30. Cerceris arenaria L. Dahlb. VII. 15, 24; emarginata Panz. VI. 19—VII. 27; rubida Jur. VII. 15; luctuosa Costa VII. 27.

Crabroninae: *Oxybelus* 14-notatus Jur. VI. 30. *Crossocerus* vagabundus L. VI. 31. *Ceratocolus* alatus Panz. V. 31; vexillatus Panz. VI. 18—VII. 30. *Crabro* chrysostomus Lep. V. 31. *Ectemnius* dives Lep. V. 27; rubicola Duf. V. 15.

II. Familia *Vespidae*.

Eumeninae: *Eumenes* pomiformis Rossi V. 25—VIII. 12; coarctata F. V. 23—VII. 2. *Symmorphus* crassicornis Panz. VI. 11—VII. 4. *Odynerus* dantici Rossi V. 27, VI. 18; parietum V. 21—VII. 4; melanocephalus Gmel. V. 10, 29; renimacula Lep. VI. 7, 19; minutus F. V. 17—VII. 7; laeviceps Shuck. VII. 8; callosus Thoms. VIII. 2; parvulus Lep. VII. 12, 28, var. orbitalis Sauss. VII. 8; Herrichii Sauss. VII. 8; nugdunensis Sauss. V. 31; ephippium Germ. VII. 9; aurantiacus Mocs. VI. 17.

III. Familia *Formicidae*.

Formicinae: *Camponotus* ligniperdus Latr. VI. 23. *Plagiolepis* pygmaea. V. 12. *Lasius* niger L. VII. 27. *Formica* pratensis Degeer VII. 15. *Polyergus* rufescens Latr. VI. 13.

Myrmicinae: *Myrmica* sulcinodis Nyl. X. 7; rugulosa Nyl. VIII. 8. *Aphenogaster* subterranea Latr. IV. 29.

II. Subsectio Mellifera.

Tribus *Sociales unius anni*.

Bombinae: *Bombus* agrorum F. VII. 24; cognatus Steph. VI. 4; fragrans Pall. V. 11—VI. 10.

Tribus *Podilegidae*.

a) *Crurilegidae*.

Authorinae: *Anthophora* pilipes F. V. 19, VI. 10; intermedia Lep. V. 10. *Eucera* clypeata Er. V. 10—VI. 26; longicornis L. V. 3; pannonica Mocs. V. 19, 24; nitidiventris Mocs. V. 19. *Tetralonia* dentata Germ. V. 3—VII. 30; basalis Morav. VIII. 17, 30; malvae Rossi VII. 7—28. *Systropha* curvicornis Sc. VII. 24—VIII. 15.

Melittinae: *Cilissa* tricincta Leach. VII. 28, 30. *Macropis* labiata Panz. VII. 7, VIII. 20.

b) *Femorilegidae*.

Panurginae: *Panurgus* lobatus Panz. IX. 20. *Dasypoda* hirtipes F. VII. 30, VIII. 15. *Rhophites* 5-spinosus Spin. VIII. 12.

Andreninae: *Andrena* morio Brull. V. 11, VIII. 5; pilipes F. VII. 15; thoracica F. V. 8; albicans Müll. IV. 2—V. 28; tibialis K. IV. 4, 20; nigroaenea K. IV. 4; taraxaci Gir. IV. 4—20; varians K. IV. 4; parvula K. VII. 8; sericata Imh. IV. 4; ventra-

lis Imh. IV. 2; fulvicrus K. IV. 2—VII. 12; combinata Christ. VII. 24; liburnica Friese IV. 20. Halictus strigatus Latr. VII. 20—IX. 22; patellatus Mor. X. 11; scabiosae Rossi VII. 30, VIII. 15; xanthopus K. IV. 2—V. 2; fulvocinctus F. IV. 4—X. 1; 4-cinctus F. VIII. 15, X. 11; maculatus Sm. V. 24—X. 11; albipes F. VIII. 15—X. 11; tumulorum L. V. 2—IX. 11; abdominalis Panz. V. 12, 31. Colletes cunicularius L. III. 26—V. 7. Nomia ruficornis Spin. VI. 9—VIII. 12.

Tribus *Gastrilegidae*.

Megachilinae: Megachile argentata F. VII. 28, VIII. 18; apicalis Spin. VII. 8. Lithurgus cornutus F. IV. 26. Osmia cornuta Latr. IV. 7, 20; bicornis L. IV. 4; melanogastra Spin. V. 31; fulviventris Panz. V. 17, 27; bidentata Mor. VI. 19, VII. 8; leucomelana Krb. VII. 20. Heriades truncorum L. VII. 17, 28. Anthidium manicatum L. VIII. 12.

Tribus *Pseudoparasitae*

Sphecodinae: Sphecodes fuscipennis Germ. IV. 2, 28; gibbus L. IV. 4—VIII. 2; subquadratus Sm. IV. 20—VIII. 9; rufescens Four. V. 15.

Prosopinae: Prosopis meridionalis Först. VII. 17.

Parasitae.

Melectinae: Melecta luctuosa Sc. VII. 8. Nomada lineola Panz. IV. 4—V. 10; fucata Panz. IV. 7—VII. 7; jacobaeae Panz. V. 26, 27; trispinosa Schmdk. IV. 4—V. 7; ruficornis L. IV. 4—V. 10; flavoguttata Krb. V. 3, 12; distinguenda Mor. V. 6—26; femoralis Mor. V. 25, VI. 1; ferruginata Krb. V. 7—26. Epeolus tristis Sm. VIII. 2, 7.

Stelinae: Stelis phaeoptera Krb. VI. 19; VII. 17. Coelioxys erythropyga Först. VII. 28; aurolimbata Först. VII. 30.

Vellay Imre.

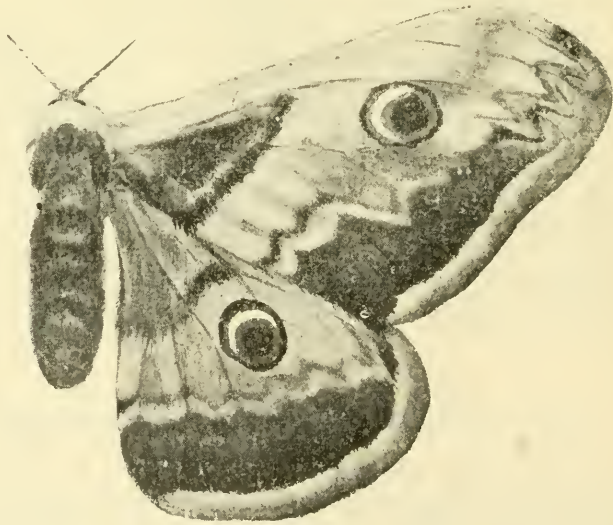
A *Saturnia pyri* új fajváltozata.

Hunyadmegyei új lepkéről szólva (R. L. V. 140.) hangsúlyoztam, hogy a magyar lepkészek ne várjanak, míg hazai új fajváltozatainkat külföldön leírják, hanem tegyék azt maguk, kivált ha egyik-másik eltérés több példányban válik ismeretessé. És miután *Abafi-Aigner* barátom néhány új eltérést leírt, magam is tesztek e részben kísérletet, a midőn néhány albinistikus *Saturnia pyrit* léfrok és elkeresztelek. Ilyent eddig hármat ismerek.

A legszebb példány (hím) kétségkívül az, mely a Nemzeti

Muzeum gazdag gyűjteményeiben van. Ennek szárnyai a rendesnél általában világosabb színűek, a felsőszárnyon a normális állatoknál sötét hamúsínű mellső szegély és az attól a bélszegélyhez húzódó széles tér a csipkés vonalig azonban *szennyes fehér* színt ölt. Az ennek megfelelő tér az alsó szárnyon valamivel sötétebb, de helyenkint szintén szennyes fehér. Igen szembetűnőek ezen a fehér területen a kiválólag nagy és szép szemek. Alul mind a két szárnyon az egész tér a tőtől a csipkés vonalig csaknem egészen szennyes fehér, az eredeti rajzokkal. Ezt a gyönyörű példányt Dr. *Madarász Gyula* 1892-ben Velenczéről (Fehér m.) hozta *Meszlényi Benczétől*, kinek házánál találták.

A második példányt *Buda Ádám* réai földbirtokos barátomnál láttam, aki azt az 1898. évben Érnihályfalván találta. Ez is ugyanoly elszínezést mutat, de mégsem oly fehér, mint az előbbi és kivált az alsó szárny középtere inkább világos-barna, de a rendesnél valamivel világosabb. Alul csaknem oly fehér mint a muzeumi példány. Ezt a réai nőtény példányt ismertetés czéljából lefestettem és íme rajzban is bemutatom.

Ehhez igen közel áll a harmadik, példány, a melyet Aradon Szontagh Gyula gyűjteményében volt alkalmam látni. Ez az előbbinél talán valamivel kevésbé fehér színű, de még mindig igen jellemző.

Ezt az érdekes fajváltozatot, mely minálunk úgylátszik ritkán, de állandóan előfordul, *Abaji Aigner Lajos* barátom neve alatt mint *ab. Abafi* kívánom az irodalomba bevezetni.

A muzeumi példánynak a hernyója állítólag *lisztes ládába* került, liszttel táplálkozott, ugyan ott el is bábozódott s ettől nyerte fehér színét. (R. L. IV. 133.) Az, hogy a hernyó, bábozódás céljából csendes zugot keresve, lisztes ládába került, az megfelelhet a ténynek, de a hozzá fűzött következtetés bizonyára téves. Bizonyos hernyófajok végszükségben megeszik ugyan a lisztet is, de hogy a liszt élvezetétől akár ember, akár állat megfehéredett volna, arról még nem hallott soha senki. Az a „lisztes láda“ alighanem csak utólagos combináció, és csupán csak élénk fantáziának a terménye.

Borlan István.

Különfélék.

A rózsza rovarellenségei és barátai. Mint minden növénynek, úgy a rózsának is vannak ellenségei és barátai a rovarok osztályából, melyek bizonyos sorrendben lépnek fel. Már kora tavasszal látjuk nálunk a Nyírségen a zöld rózsalevél tetveket, melyek késő ősziig pusztítják a rózsákat. A zöld levél-tetvek fellépése után rövid időn következnek a nagy téli lepkének (*Hibernia defoliaria*) hernyói, ezek után az *Ocneria dispar* fiatal hernyói s ezekkel majdnem egy időben mutatkoznak a *Hylatomia rosarum* és *Cladius* lárvái és a paizstetvek. Ezen állatoknak fellépése május első harmadára esik. Ezen időig kevés rovarpusztító rovar található és így a rózsza ellenségeit kevés állat pusztítja, legfeljebb egynehány pók, melyek azonban leveleknek összesodorása által némi kárt is okozhatnak, továbbá az a *Pimpla*, mely hernyókat keres, hogy azokba petéit tojja. Minthogy kevés állat segédkezik az embernek az említett nagyon kártékony állatokat pusztítani, szükséges minden erőnkkal arra törekednünk, hogy számuk csökkenjen, hogy tehát mi is pusztítsuk azokat. A levéltetvek felkeresése könnyű, mert leginkább a fiatal hajtásokon és a rózsza bimbói körül csoportosulnak. Ezek ellen való védekezésünk a legjobb ha azokat leszedjük. A leszedés látszólag fárasztó dolog, de valójában még sem mondható annak, mert ha mindennap is le kellene azokat szednünk, a leszedés legfeljebb $\frac{1}{2}$ óráig tart, ha vagy 60 rózsza tőnk van. Munkánkat megkönnyíthetjük, ha a szedést csak minden második nap végezzük. A nagy téli lepkének hernyóját arról ismerjük fel, hogy leveleket sodor össze és minthogy nagyon korán mutatkozik, mással nem téveszthető össze. Óvószertünk a hernyó ellen az, hogy a hernyót az összesodort levelek között keressük és megöljük. Az

Ocneria dispar hernyóinak jelenlétéről az tanuskodik, ha átrágott leveleket látunk, mert a *Hylotoma* álczáinak fellépéséről az tanuskodik, hogy a levéllemezen körben kirágott foltok vannak. Az álczák ugyanis kezdetben a felső lemez epilerniséig rágnak. A *Hylotomák* és *Cladinsok* úgynevezett elkészt álczái csak júniusban mutatkoznak, és leginkább a vadrózsák leveleiben tesznek kárt. A *Hylotomák* és *Cladinsok* második generációjának álczái egyes években tömegesebben lépnek fel, mint az első generáció álczái. A *Hylotomák* második generációját inkább a silányabb, illetőleg kevésbé nemes rózsákon találjuk. A *Hylotomák*, minthogy peterakójukat még a legépebb törzsrészletbe is beillesztik, ezen oknál fogva is kártékonyak. Minthogy a *Hylotomák* és *Cladinsok* álczái a rózsá leveleket nagyon pusztítják, le kell az álczákat szedni és megölni, mert így várhatjuk, hogy szép leveleink és virágaink lesznek. A paizstetveket okvetetlenül pusztítani kell, mert jóllehet az első évben való fellépések még nem nagyon veszedelmes, a második évben már a levelek korai sárgulása mutatja, hogy a rózsák megsínylették a paizstetvek szívását. A paizstetvek ellen úgy védekezhetünk, hogy szappanoldatba mártott kefével lemossuk azokat. Vigyázzunk, hogy a rózsák közelében sem platanusok sem pedig akáczfák ne legyenek, mert a platanusokról átmennek az *Ocneriák*, az akáczfákról a paizstetvek. Az *Ocneria dispar* terjedését nagyban előmozdítja a platanus, mert a platanuson nagy számmal tartózkodnak a hernyók. Nevezetes jelenségnek tartom, hogy a paizstetvek megjelenését megelőzőleg a levéltetvek jelentek meg nagy számmal, hasonló tapasztaltam az akáczfáknál is. Nem érdektelen jelenség az sem, hogy a mikor a paizstetvek felléptek, az *Ocneria dispar* hernyói is nagyobb számmal mutatkoztak, mintha köztük valami okszerű összefüggés lett volna. Amint a rózsákon a paizstetvek mutatkoztak, a levéltetvek még a vadrózsákon sem mutatkoztak oly nagy számmal, mint máskor. Május végén található a *Tortrix Beigmaniana* hernyói. Június első napjaiban nem ritkák a *Trichiások*, *Rhizotrogusok*, még pedig gyakrabban a fehér szirmú rózsákon, mint a vörös szirmúakon. Ezen állatok ha kívül vannak, inkább kerek lyukakat rágnak, ha pedig a belső szirmok közé kerülnek, a szirmok szélét rágják. Június, hó első harmada után a *Cetoniák* pusztítják a szirmokat. Az első, de elkészt *Hylotoma* és *Cladins* álczák társaságában találjuk a *Trichodeseket*. Júliusban pusztítanak a *Peliák* hernyói és a *Clytusok*. A rovarpusztító rovarok közül nevezetesek a *Raphidák*; nőstényeik és hímjeik száma között a viszony 1:4. A *Raphidákat* a *Panorpák* követik. A *Hylotomák* álczáinak eltünése idejében hirtelen mutatkoznak a *Bouchusok* inkább a vörös szirmú rózsákon, mint a fehér szirmúakon. Május végén a *Chrysopa vulgaris* szedegeti a levelek alsó részein lévő levéltetveket. A *Crysopát* megelőzi a *Cantaris*, de csak rövid időig. Június végétől a *Syrphusok* álczái és a 7 pettyű *Coccinellák* pusztítják a levéltetveket. A *Coccinellák* 2 hímjére esik 1 nőstény.

Ritka vendég Algirből. F. é. április 15-én érkezett hozzám Dar-el-Mizanból egy pléhdoboz szép bogár-sorozattal. Egyik

papirtekercset felbontván, abból a *Rhizotrogus sinuaticollis* Farim. egy élő nőstény példánya bontakozott ki. Egyre élénkebb lett, úgy hogy üres gyufa-dobozba kellett elhelyeznem s azon feltevéseiből kiindulva, hogy hosszú utazása alatt nem igen juthatott eledelhez, ettettem neki egy *Tradescantia* levelet. Nehány percz mulva e levélből egy karélyt kirágott, de az valószínűleg az anyének nem nyerte meg tetszését, mert abban hagyta a rágást. Rátettem azután a folyosóban levő cserjére, s arról folyton leereszkedett. Hogy mégis valahogyan kedvében járjak, egy virág cserépbé tettem. Itt azonnal turkálni kezdett, ferdén a nedves földbe fúródván s fejével és farával a földréteget emelgetvén. Lassan-lassan mélyebbre hatolt és nem sokára többé nem volt látható. Másnap, hogy innét kézre kerítsem, fel kellett a cserepet fordítani, a melynek alján tágasabb veremben helyezkedett el, nyilván azzal a szándékkal, hogy petéit ott lerakja. Nehogy esetleg új veszedelmes cserebogárfaj importálása miatt kérdőre vonassam, afrikai vendégemet abbéli szándékában megakadályoztam. Dr. B. K.

Szőlőt károsító hernyók. Közelebb emlékeztünk meg néhány *Agrotis* faj hernyójáról (R. L. V. 208), mely különösen a kukoriczában tett kárt. Most olvassuk, hogy az *Agrotis finubria* hernyója Freiburg környékén (Baden) nagy mennyiségben támadta meg a szőlőt. S ugyancsak ez a hernyó, valamint fajtársai, az *Agrotis aquilina*, *tritici*, *haja*, *prunuba* és kivált az *A. segetum* déli Tirolban is nagyban károsították a szőlőt, melynek márczius-áprilisban zsöngé hajtását emésztik fel. Irtásukra mindenfélét próbáltak. Többi közt Csalétekkal fogják a pilléket. Minthogy ez azonban nem mindig sikerül (alkalmatlan időben nem jönnek a csalétek felé), és minthogy ez csak juniustól-szeptemberig történhetik, mikor a kártétel már meg van, czélszerűbbnek mutatkozott a hernyónak éjjel-nappal szedése. Erre nézve legbiztosabb a szőlők közt levő gazos füvet gyomlálni s apró rakásokban a szőlőtövek körül rakosgatni. Ezek alá szeretnek ezek a hernyók éjjeli lakmározásuk után reggel elrejtőzni s ott könnyen meg lehet őket találni; de meg kell vizsgálni a göröngyöket is, a melyek alá a hernyó szintén megy, kivált ha meleg a nap. A.

Terren András. ki mint *A. Aigner* L. „A lepkészet története“ című művéből tudjuk, 1843—1845-ig *Friwaldszky Jánossal* a keleten rovarokat gyűjtött és hazajövet mint körmöczbányai evang. lelkész a gyűjtést szép eredménnyel folytatta, halálá után igen becses bogár- és lepke-gyűjteményt hagyott hátra. Gyűjteménye testvéreire szállt, ki ugyancsak Körmöczbányán evang. lelkész volt, de „örökségét“ bizony nem igen gondozta. Így történt, hogy a különben igen érdekes gyűjtemény csaknem teljesen tönkre ment. Boldog-boldogtalan vihetett belőle tetszés szerint. Erről én, sajnos, csak későn értesültem, és már csak a maradékot menthettem meg, a melyet nyolcz évvel ezelőtt megvettem. A lepkék nagy részt már tönkre voltak téve, (jó állapotban kaptam még egy pár *Doritis Appollinust*, *Thais Cerysiit*, *Charaxes lasiust* stb.); a bogaraktól azonban vagy 10,000 darabot vittem el, a melyek még most is megvannak. Bossányi Józeff.

Lepke-eltérések. Minden nagyobb gyűjteményben bizonyos fajokat olykor számos gyakran színben és rajzban igen eltérő példányokban látjuk képviselve, a melyekre a kezdő alig ügyel. Nem így a tapasztalt gyűjtő, mint pl. *Anker Lajos* is, ki lepke-eltéréseit többeknek, kivált *Wiskott Miksa* boroszlói gyűjtőnek küldöztette. Érdekes látnunk, hogy csupán ennek mily variációkat küldött s azoknak mily árakat szabott. Az eredeti fajok katalógus-árát egységekben (egy-egy 5 krajczár) zárjel közé téve, az eltérésekét szintén egységekben jegyzem fel. Ime az eltérések: *Papilio Podalirius* (2) ♂ 3, abnormitás 10; *Thais Polyxena* (2) 6; *Parnassius Apollo* (3) ♂ 6, *Mnemosyne* (3) 10; *Pieris daplidice* (2) 200, *bellidice* (4) 6; *Anthocharis cardamines* (2) 3; *Colias hyale* (2) ♀ sárga, kevés fekete, kicsiny foltokkal 3; *Thecla betulae* (2) 8, *spini* (3) ♂ hullámos rajzzal 3, *ilicis* (4) 4, *acaciae* (5) 6, *lilaszinú* 4, *quercus* (2) 2, ♀. abdominalis 10, sárga folttal 5; *Polyommatus Thersamon* (4), 6, *lilaszinú* 3, ♀ kevés fekete rajzzal 5, fekete alsó szárnynyal 8, piros alsó szárnynyal rajztalanul 8, *phlaeas* (1, 2) 4; *Lycaena Aegon* (1, 2) 10, *Orion* (3) 4, fekete pettyekkel az alsó szárnyon 6, kék radiusokkal az alsó szárnyon 6, *Icarus* (1) ♀ kék, minden piros petty nélkül 12, *bellargus* (2), ♀. kék 20, *corydon* (1, 2) ♂ albicans alsó részén is 6, *Admetus* (3, 4) 3, *minima* (2, 3) 2, *Jolas* (4) óriás 6; *Vanessa C-album* (2) intenzív fekete, rajz nélkül 150, *vanthomelas* (8), fekete szegélylyel 12; *Melitaea cinxia* (1) 5 és ♂ 40, *phoebe* (3, 4) 8, ♀ majdnem fekete 10, *trivia* (3) ♂ 4, ♀ 6, *didyma* (2) 3, 6 10, sárga 5, szürkés, sok feketével 20, *Athalia* (3) ♀ 5, *Aurelia* (3) ♀ 4; *Argynnis dia* (2, 3) ♂ 3, 5, *Hecate* (3) 3; *Satyrus arethusa* (2, 3) ♂ 3, 4, albino, szürkés érczfényű 6, ♂ 5, 6; *Pararge maera* (2, 3) ♀ 3; *Epinephele Janira* (1) 8, ♂ albino 30, ♀ 40, fekete alsószárnynyal 100; *Coenonympha iphis* (2) ♂ pettyes 4, ♀ albino 15, *pamphilus* (1) ♀ albino 10; *Smerinthus tiliae* (3) ♀ 30, *brunnea* 30, *quercus* (20) ♂ 20, óriás ♀ 25; *Sesia empiformis* (4) 6; *Ino chloros* (5) ♂ ♀ arany és sárga 5, *budensis* (3, 7) ♂ kék 5, sárgás kék 6, zöld, erős pikkelyzettel (ritka) 8, *statices* (1) ♂ 5, óriás ♀ 4; *Zygaena pilosellae* (1, 2) 9, *achillae* (2, 3) ♀ barna 3, ♀ 5, v. *peucedani* (3) 3, *carniolica* (2) ♂ alig látható piros övvel 5 piroszöld 6, ♀ kevés feketével, fekete pettyel 10, fehér-piros 12, ♀ a felső szárnyon fekete nélkül 20, ♂ sárga 300; *Syntomis phegea* (2, 3) v. *Cloelia* 48; *Earias clorana* (3) 4; *Hylophila prasinana* (2) 3; *Setina roscida* (2, 5) ♀ 5, ♀ gyöngéden színezve 8; *Emydia striata* (3, 5) ♀ nigra 8; *Arctia caja* (2) sárga alsó szárnynyal 6, *villica* (3) ♀ 6, *Hebe* (5) v. *nigricans* 15, ♀ keskeny barnás sárga sávokkal 6; *Ocnogynna parasita* (30) v. *intermedia* ♂ 80; *Spilosoma mendica* (3) ♀ 4, ♂ fehér 60; *Endagria ulula* (8) ♀ 8, óriások 10, 20, v. *tigrina* 10; *Psilura monacha* (2) ♀ sárgás 6, ♂ fehéres 10; *Oneria dispar* (2), igen sötét 4, *rubea* (6) 8; *Bombyx neustria* (2) 3, *catax* (6) 10; *Lasiocampa tremulifolia* (7) egészen világos, rajz nélkül 10; *Aglia tau* (5) 5; *Notodonta torva* (10) ♀. 12; *Ptilophora plumigera* (4) ♂ fekete 6, piros, rajz nélkül 6.

Phalera bucephala (1) ♂ albino 10; Cymatophora duplaris (6) ♂ 5; Acronycta abscondita, ritka szép 20, rumicis (1) ♀ egészen elmosódva 2; Agrotis xanthographa (3) ♂ 3, segetum (2) egészen fekete 2; Chareas graminis (5) ♀ 8; Neuronina cespitis (5, 6) ♀ egészen szürke, ritka 40; Mamestra Leineri (35) ♂ 30, ♀ 40; Dianthoecia proxima (10) 20; Episema dentimacula (6) ♀ egészen fehér 10, ♀ ritka eltérés 20; Polia chi (2) 3; Trachea atriplicis (1) rózsaszínű 6; Perigrapha cincta (12) ♀ világos szürke, majdnem fehér ♀ 10, az I. rajza nélkül 10, ♀ pirosos barna 12, sötét piros, ritka 18; Dicycla Oo (6) 10, ♀ fehér 80, v. renago (12) 12, Cosmia ab. glaucula (15) pirososbarna (ólomszürke helyett) 20; Orthosia ab. serina (8) ♂ 8; Xanthia ab. fucata (8) 8; ab. palleago (6) ♂ 8; Orrhodia rubiginea (4) egészen piros, fekete nélkül 10, egészen világos sárga, rajz nélkül 10; Cucullia xeranthemi (20) ♀ óriás, erősen kékes szürke 30; Plusia illusris (4) 6, chrystitis (3) 8, ♂ zöld 16; Chariclea purpurites (15) ♂ 36, világos barna ♂ 18; Acontia lucida (4) ♀ 6; Thalpochara communimacula (4) óriás 6, zöldes 6, purpurina (6) gyönyörű példány 7; Prothymia viridaria (3) ♀ igen szép, erősen piros 5; Agrophila trabealis (2) 4; Cato-cala elocata (5) 16, sponsa (5) 5, puerpera (12) ♀ majdnem sárga alsószárnnyal 6, ♂ sárga alsószárnnyal 20, óriás 18; Brephos puella (4) ♂ 100; Boarmia defessoria (15) 12; Phasiane glarearia (3) ♂ 4, clathrata (2) ♀ nagyon fekete 2, ♀ nagyon fehér 2; Sione decussata (8, 6) ♂ majdnem fekete, ritka 8, v. fortificata (3) ♀ majdnem fehér 4; Cidaria dotata (3, 7) ♂ sötétbarna rajz nélkül 3; Eupithecia denticulata (8) ♂ majdnem fehér 10, succenturiata (5) ♂ ♀ fehér 8. Ezekből látható, hogy minálunk mely fajok szoktak variálni, és melyekre kell különösen ügyelni. A. L.

Ritka életszivósság. A trencsényi gymnasiumi tanulók 1897. júliushó kezdetén — állításuk szerint — oly szép bogarat fogtak, a minőt még sohasem láttak. *Reduvius personata*-nak álczája volt az. Beletettem egy kis dobozba és írásztalomon tartogattam, időközönként beletekintve és foglyom mibenlétéről tudomást szerezve. Többnyire mozdulatlanul ült, de érintésre élénken menekülni igyekezett. Így tartottam eddel nélkül, de mindamellet időről-időre életjel gyanánt ürüléki pettyeket rakott le, melyek azonban mindinkább kisebbedtek. 1898. augusztushó első napjaiban ismét megtekintettem és semmi változást nem vettem észre, pedig már ugyancsak el lehetett gyöngülni, mert 13 án már holtan találtam. Megjegyzem, hogy írásztalomra nyáron át a nap erősen rátűzni szokott, mi ha nem történik, a *Reduvius* valószínűleg még ezen tizenhárom hónapnál is tovább kitarthat volna életben. Ez aztán mutogathatta volna magát mint koplaló mester! Dr. B. K.

Zenekedvelő pókok. Sokféleképen mesélgetik, hogy a pókok szálán a menyezetről leereszkedtek, hogy hegedűsnek játékát meghallgassák s ezen érzékeny adomák alapján a pókot általában zenét kedvelőnek tartották. Ezen, saját véreit sem kímélő, vérengző állat zenei hajlamát megvizsgálandó, kerti pók hálójával

hangvillát hoztak érintkezésbe. Ha a pók a háló közepén ült, azonnal a zengő hangvilla felé fordult és mellső lábaival tapogatózott, hogy a hangot közvetítő szálát megtalálhassa. Miután ez iránt bizonyos volt, az illető szálon sebesen tovasurrant, míg a hangvillához, vagy néhány szál találkozási pontjához ért, a hol ismét megállapította, hogy melyik az igazi. A villához érve, megfogta és átkarolta azt, mintha a zengő villa valami légy lenne és valahányszor azt újra zengésbe hozták, ismételte sikertelen kísérleteit, a vasat megfogni. Nyilván fel nem foghatta, hogy a táplálékot képező légyen kívül más valami is zenghessen. Ha a pók akkor, a midőn a zengő villa hálóját érintette, nem volt annak központjában, akkor nem tudván, mily úton haladjon, a központba sietett s ott meggyőződött, mely szál a hangot közvetítő. Ha pedig a villát alulról vitték a háléhoz közel, a mikor a pók annak közepén lesben ült, akkor szálon leereszkedett, hogy a zümmögő tárgyat megközelítse. Egészen úgy ereszkedett le a pók, hogy állítólag közel legyen a hegedűhez, a melyen valamely szerencsétlen rab játszott, a ki a pókot szánó, érzékeny hallgatónak nézte, holott az a zengő hegedűt csak zümmögő légynek tartotta, a melyre fáj a foga. Hogy csakugyan csakis étvágy és nem zenei hajlam az, a mi a pókot ösztönzi, hogy a zengő tárgyat megközelítse, azt azáltal állapították meg, hogy a pókot rábírták olyasmit megenni, a mihez máskor nem nyult. A kísérletező ugyanis paraffinba mártott holt legyet tett a pókhálóba s azt a zengő hangvillával megérintette. A pók jött s addig eszegetett a paraffinos légyből, a meddig a villa zümmögött. Mihelyt ez elhallgatott, észrevette, hogy a paraffin voltaképp még sem neki való eledel és tovasietett; de azonnal visszatért, mihelyt a villa megint hangot adott. Így sikerült a pókot rávenni, hogy a paraffinos légynek legnagyobb részét felemészszze. Ezáltal kétségtelessé válik, hogy a póknak van ugyan nagy étvágya, de egyáltalában semmi érzéke a zene iránt és hogy az említett érzékeny história csak hibás feltevesen alapszik. K.

Vitéz lepke. Folyó évi ápril hó 7-ikén kikelt nálam egy *Thais Polyxena*, mely kis ágacska hegyén ülve, bevárta szárnyainak teljes kifejlődését. Ebben zavarta egy *Actia Hebe* hernyó, melynek kedve szottyant a világot ugyanannak az ágacskának a tetejéről nézni. De ebben az élvezetben nem részesülhetett, mert a lepke, a mint a szőrös vendég közeledtét érezte, mellső lábával idegesen annak feje felé kapkodott, minek folytán a hernyó szépen megfordult s az ág hegyét a diadalmas lepkének hagyta. *A.L.*

Levélszekrény.

B. E. úrnak. Czéljának meg fog felelni a Rövid utmutatás a természetrajzi gyűjtemények konzernálásához és gondozásához, különös tekintettel a hazai középiskolák gyűjteményeire. Kiadja Dr. *Lendl Adolf* praeparatoriuma Budapest, H., Donáti-u. 7. Ára 40—50 kr.

„ROVARTANI LAPOK“

Auszug der Aufsätze dieser in ungar. Sprache erscheinenden entomologischen Monatschrift
Unter Mitwirkung von

Dr. A. Bedő, Dr. C. Chyzer, Dr. G. Entz und Dr. G. Horváth

redigirt von

L. Aigner-Abafi, J. Jablonowski u. E. Csiki.

Budapest VIII., Rök-Sz.-Gasse 32.

1899. Juni

VI. Band

Heft 6.

S. 111. **Dr. D. Czekelius: Beiträge zur Insektenfauna von Siebenbürgen.** Unter einer Anzahl von Bienen, welche Verfasser 1895 und 1896 sammelte, fand sich eine für Ungarn neue Art vor. *Dr. K. Petri* sammelte 1898 nebenbei Lepidopteren, darunter 5 für Siebenbürgen (eine für ganz Ungarn) neue Arten. Unter den vom Verfasser 1898 gesammelten Lepidopteren, befindet sich eine für Oesterreich-Ungarn neue Art, mehrere für die Fauna Ungarns und eine ganze Anzahl für Siebenbürgen neue Arten, insbesondere Microlepidopteren. Die neuen Arten werden namentlich aufgeführt.

S. 113. **J. Mallász: Über gewisse Eigenheiten der Coccinellen.** Verfasser hat das Bluten der Extremitäten der Coccinellen beobachtet und entgegen der früheren Meinungen gefunden, dass dies Blutlassen und das Todtstellen dieser Käfer rein nur zur Abwehr der Feinde erfolgt, welche entweder keine todtten Insekten verzehren (Eidechsen), oder sich von dem üblen Geschmack des Blutes der Coccinellen vom Verzehren derselben abhalten lassen.

S. 117. **J. Jablonowski: Die Rebenschädlinge: Cochylys ambiguella und Tortrix pilleriana II.** Bekämpfung derselben mit Anführung aller bisher dagegen angewendeten Mittel.

S. 121. **E. Vellay: Beiträge zur Fauna von Szeged. II.** Hy-menopteren.

S. 125. **St. Bordan: Eine neue Varietät von Saturnia pyri L.** Verfasser beschreibt eine albinistische Form von *S. pyri*, deren er 3 Stücke kennt. Das schönste derselben befindet sich im ungar. National-Museum. Die Flügel desselben sind überhaupt lichter gefärbt, der bei normalen Stücken dunkelachgraue Vorder- und die von demselben bis zum Innenrand hinziehende breite Fläche bis zur Zackenlinie ist jedoch *schmutzig weiss* gefärbt. Die entsprechende Fläche der Unterflügel ist etwas dunkler, stellenweise aber ebenso *weisslich*. Sehr auffallend treten die ausnehmend grossen und schönen Augenflecke hervor. Die Unterseite beider Flügel sind von der Wurzel bis zur Zackenlinie fast ganz weisslich, mit den Originalzeichnungen. — Das zweite Exemplar ist etwas weniger weisslich und namentlich der Unterflügel mehr lichtbraun. Das Exemplar ist abgebildet. — Ein drittes Stück ist vielleicht noch weniger weisslich, aber noch immer charakteristisch. Diese interessante Form, welche allem Anscheine nach in Ungarn stationär, wenn auch sehr selten ist, widmet Verfasser seinem Freunde Ludwig v. Aigner-Abafi als *ab. Abafii Bord.*

Kleinere Mittheilungen:

S. 127. D.: *Die Insekten-Feinde und Freunde der Rose*. Erscheinen und Bekämpfung einiger Rosenschädlinge.

S. 128. Dr. K. Br.: *Ein seltener Gast aus Algir*. Aus Dra-el-Mizan erhielt Verfasser eine Anzahl Käfer, darunter auch ein lebendes Stück von *Rhizotrogus sinuaticollis*, welches keine Nahrung nehmen wollte, dagegen sofort unter die Erde ging, um in einer Höhlung offenbar Eier abzulegen, woran Verfasser, um nicht etwa wegen Einschleppung eines neuen Schädlings zur Verantwortung gezogen zu werden, dasselbe verhinderte.

S. 129. *Den Weinstock schädigende Agrotis-Raupen*, welche in Süd-Tirol beobachtet wurden.

S. 129. J. Bossányi: *A Terren*, der 1843—45 mit Frivaldszky im Orient sammelte, brachte heimgekehrt selbst eine werthvolle Insekten-Sammlung zusammen, welche jedoch nach seinem Tode arg geschädigt wurde; den Rest von 10,000 Käfern und eine Anzahl von Schmetterlingen brachte Verfasser käuflich an sich.

S. 130. L. A.: *Lepidopteren-Abberationen*, welche s. Z. L. Anker an M. Wiskott sandte, nebst Preisangabe in Einheiten, darunter einige, hiernach zu schliessen, interessante Abarten.

S. 131. Dr. K. Br.: *Seltene Lebenszähigkeit*. Trencsiner Studenten brachten dem Verfasser im Juli 1897 eine Larve von *Reduvius personata*, welche ungefüttert sich bis Anfangs August 1898 lebend erhielt.

S. 131. K.: *Musikliebende Spinnen*. Zur Widerlegung der vielfach sentimental erzählten Erscheinung, dass eine Spinne im Kerker sich von der Decke zur Geige des spielenden Gefangenen herabliess, um dem Spiele zuzuhören, werden neuere Beobachtungen erwähnt, welche beweisen, dass die Spinne allerdings zur tönenden Geige herabkommen mag, nicht aber als Musikfreundin, sondern weil sie dem Ton nachgeht, in der Meinung, ein summendes Insekt erhaschen und verspeisen zu können.

S. 132. L. A.: *Ein muthiger Falter*. Beim Verfasser schlüpfte 7. Apr. 1. J. eine *Thais Polyxena*, welche auf der Spitze eines Ästchens sass, um das Erharten der Flügel abzuwarten. Darin wurde sie von einer *Arctia Hebe-Raupe* gestört, welche Lust bezeugte, dasselbe Ästchen zu besteigen. Der Falter aber, sobald die haarige Raupe nahte, hackte mit seinen Vorderfüssen in raschem Tempo auf den Kopf der Raupe los, welche es nun vorzog, das Feld vor dem siegreichen Falter zu räumen.

Magyarországi entomologusok czimtára.

Folytatás.

Brusina Spiridion egyetemi tanár, muzeumi igazgató, Zágráb
(Mollusca, Crustacea.)

Fekete Lajos főerdőtanácsos, akadémiai tanár, Selmezbánya.
(Kártékony rovarok.)

Geyer Gyula főgymnasiunmi tanár, Igló. (Lepidoptera, Coleop-
tera.)

Gógh Gyula főgymnasiunmi tanár, Munkács. (Lepidoptera)

Greben Károly hadnagy, Cs. Somorja. (Coleoptera.)

Gruber Ede kereskedő, Arad (Lepidoptera.)

Habetin J. szabómester, Orsova. (Lepidoptera.)

Henrich Károly gyógyszerész, Nagyszeben. (Hymenoptera,
Aphidae.)

Hensch Andor dr. cs. és kir. ezredorvos, Bécs, IX. Müllnerg.
16. (Hemiptera.)

Husz János tanító, Felka. (Coleoptera, Lepidoptera.)

Jurináč A. Jenő főgymnasiunmi tanár, Varasd. (Crustacea.)

Kelecsényi Károly körjegyző, Tavarnok, Nyitra m. (Coleoptera-
Lepidoptera. Cserél)

Kimakowicz Mór muzeumi őr, Nagyszeben. (Arthropoda.)

Kiss Ferencz m. kir. főerdész, Szeged. (Kártékony rovarok.)

Klement Róbert fényképész, Előpatak. (Lepidoptera, Cole-
optera.)

Koča György kir. főerdész, Vinkovce. (Lepidoptera, Coleoptera.)

Korlevič Antal főgymnasiunmi tanár, Zágráb. (Coleoptera,
Hymenoptera, Hemiptera.)

Kosztka László földbirtokos, Ízsák, Pest m. (Lepidoptera.)

Langhoffer Ágost főreáliskolai tanár, Zágráb. (Diptera.)

Martinyi Ödön kir. járásbirósági tisztviselő, Nyiregyháza.
(Hazai Macro- és Microlepidoptera.)

Merkel Ede rovarkereskedő, Német-Bogsán. (Coleoptera.)

Neuhausz Emil gróf hivatalnok Nagyvárad. (Lepidoptera.)

Pachinger Alajos dr. főgymnasiunmi tanár, Nagy-Kanizsa.
(Lepidoptera.)

Pauliny Béla jószágigazgató, Csákvár, Fehér m. (Lepidoptera.)

Petri Károly dr. főgymnasiunmi tanár, Segesvár. (Coleoptera.)

Piso Kornél m. kir. erdész, Bustyaháza. (Lepidoptera.)

Prunner Róbert m. kir. bányamérnök, Nagyág, Hunyad m.
(Coleoptera.)

Raffesberg Hugó, Podhrágy, Nyitra m. (Coleoptera.)

Ra'kovszky Károly m. kir. főerdész, Csepreg. (Kártékony
rovarok.)

Redl Gusztáv felső népiskolai igazgató, Tapolcza. (Coleop-
tera, Lepidoptera)

Rejtő Adolf m. kir. főerdész, Ungvár. (Lepidoptera.)

(Folytatjuk.)

Csere-ajánlat.

A következő *Logarakat*: Polyphylla fullo 25 drb., Anoxia vilosa 5), Anisoplia austriaca 3, Anomala vitis 7, Cetonia hungarica 7, Crioceris 12 punctata 45, Capnodis tenebrionis 15, Apion longirostre 25, Genioctena sexpunctata 15 és Oenas crassicornis 45 drb.; továbbá *lepkéket*: Saturnia pyri 5 és Cucullia umbratica 6 drb. más rovarokért kívánom kicserélni.

Wagner János, tanár.
Kun-Fé egyháza.

Lepke-csere.

Másfajta lepkékéért adok cserébe: C. edusa, M. v. swarowius, Er. medusa, P. achine, D. porcellus, Sesia leucopsiformis Th. fenestrella, Z. cynarae, A. aulica, Ps. muscella, Plumifera, Ch. radiosa, P. nigrocincta, Pl. illustis, H. cognatus, Eup. alitaria stb. stb

A. Aigner Lajos
Budapest, Rökk-Szilárd-u. 32.

Zur Nachricht

dass der im *Regensburger Naturwissenschaftl. Verein* erscheinene *A. Schmid'sche*

Raupenkalender

welcher längere Zeit vollständig vergriffen war, bei uns demnächst in *neuer, verbesserter Auflage* erscheint. Preis geb. und mit Papier durchschossen fl. 3.

Regensburg Stahl'sche Buchhandl.

Kérelem.

Lenkészeinket felkérem, hogy *eltorzult lepkéket* (egyetlen elakú vagy szűű szárnyakkal stb.), *bezáradt* vagy *kikelt bábokat* és *gubokat* és *lepképetéket* (megölve), úgy-szintén hernyóból vagy bából kikelő *parazitákat* (ezeket külön-külön borszeszben, (lehetőleg a lepke-faj megnevezésével) részemre félretenni s alkalminlag beküldeni szíve-kegyenek. Cserébe adhatok lepkéket és kifizet hernyókat.

A. Aigner Lajos
Budapest, Rökk-Szilárd-u. 32.

Ajánlok olesön I. Qual. Európai és exotieus Lepkéket és bogarakat

többi közt: Oenogyna v. sordoa, Spil. hybrida v. inversa, Spil. hybrida v. Stanlfussi, Spil. luctuosa, Elater 4. signatus, Asida banatica etc. Keresek cserébe jobb fajú európai bogarakat, fajonkint 1-20 példányt. **Kelecsényi Károly,**

Tavarnok, u. p. N-Tapolcsány.

Nagy rovargyűjtemény

különösen gazdag Col opterákban, Homopterákban és Hymenopterákban, melyeket a legkiválóbb szakemberek determináltak, szekrényvel együttigen **jutányosan eladó.** Bővebb felvilágosítást szerkesztőségünk ad.

Msot. 6 fuzet 6
'899 jun

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 01427 0110